

denne Sag er en brændende Sag for Samfundet. Der gaar jo aldrig noget. Naar hen, undtagen der blandt de Sagtyndige er Spørgsmaal oppe, som Enhver, der har en ren objekktiv Interesse for Sagen, maa stubbe over, og hvormeget mere maa da ikke de Mange, som staa i en eller anden Forbindelse med de lærde Skoler, gjøre dette? Jeg kan derfor godt forstaa, at ærede Medlemmer her have en saadan Trang til at udtale sig i Retning af en anden Organisation. Jeg skal ikke sige, hvad der vilde være det Rigtigste, enten foreløbig at blive ved de 12 eller at gaa over til de 14, men man kan jo nok se, at det vilde have en væsentlig Indflydelse saavel paa Budgettet for de lærde Skoler — thi jeg tror nok, at de to nederste Klasser betale sig — som ogsaa paa Antallet af de pensionsberettigede Embedsmænd. Men der er endnu en Tanke, som jeg gjerne vilde fremsætte, en Tanke, som staaer i Forbindelse med Spørgsmaalet om de unge Menneskers Overbeholdelse. Jeg vilde nemlig gjerne henstille til de Sagtyndige og da ogsaa til den høitærede Minister (Afskyldelse). Ja, selvfølgelig kunne vi ikke forlange, at en Minister skal være saa sagtyndig paa Pædagogikens Omraade som Rectorer, Overlærere og de, der daglig færdes mellem Børnene, og jeg vil altsaa til den høitærede Minister og til andre Sagtyndige i Sagen henstille det Spørgsmaal, om de ikke tro, at de have Ret, som sige, at dels den Maade, hvorpaa Undervisningen drives, dels de mange Fag og dels det for Studenterexamen fastsatte Pensum tilfammen udgjøre Hindringer for, at et baade paa Legeme og Sjæl ordinært begavet og ordinært udviklet Barn kan gaa dette igennem i den befalede Tid uden at lide Skade paa sin fremtidige Udvikling? At et aandelig særdeles vel begavet Barn kan gaa det igennem og høre det tilside uden at lide aandelig Skade, er vel muligt, men er Børnet af en noget svagelig legemlig Udvikling, saa er det sandsynligt, at det derved vil faae et Knæk, som det aldrig forvinder. Jeg taler her med sagtyndigt Maal og vil da spørge: Naar det vedkommende Barn er kun ordinært aandelig begavet, men af en ordentlig legemlig Udvikling, vil der saa ikke kræves saamegen Stillesiddens af det, at det tiltrods for dets ordinære Begavelse, vil blive baade legemlig og aandelig svækket, saa at den Friskhed, hvormed det jo som attenaarig Ungling egentlig skulde tage fat paa sit Selvstudium, ikke vil være tilstede, og heller ikke vil komme tilstede? Jeg spørger: Er ikke den hele offentlige lærde Undervisning ved de Læreres Virksomhed, som vi her tale om at give Lønningsstillæg, en saadan, at det i Virkeligheden er usvarligt at lade denne Virksomhed fremdeles gaa efter samme Maalestok som hidtil, usvarligt netop for den Del af vor Ungdom, som er Blomsten af vor Ungdom, og som vi jo paa saa mangfoldige Maa-

der sætte vor Tillid til med Hensyn til, at den skal gjøre Nytte omkring i Samfundet.

Formanden (Rrabbe): Jeg tillader mig i Anledning af disse Betragtninger, hvis Berettigelse i og for sig jeg ikke skal ytre mig om, at gjentage, at det rette Sted for saadanne Betragtninger ikke er ved dette Lovforslag. Jeg anmoder den ærede Læser om at holde sig nærmere til Sagens Gjenstand.

Berg: Jeg skal nøie rette mig efter den høitærede Formands Udtalelser, men hvis den høitærede Formand vilde have hørt min Betragtning til Ende, saa tror jeg, at han vilde have indrømmet mig, at den hører nøiagtig ind under dette Lovforslags Indhold. — Jeg har endnu kun nogle saa Bemærkninger at gjøre. Jeg vil haabe, at det ærede Udvalg vil fortsætte disse Betragtninger, som vi ikke her under Debatten have faaet Lov til at udsille udsfortlig, idet jeg skal slutte med at gjøre baade det høie Thing og den høitærede Formand bekendt med, at de Betragtninger, som her ere fremsatte, efter min Overveelse nøiagtig høre ind under denne Sag. Jeg siger nemlig som saa: Forholder det sig, som jeg her har udviklet, saa maa man sætte Maalet for Undervisningen ned, men naar Børnene da ikke behøve at anvende saamegen Tid til Undervisningen paa Skolen, hvorledes skulle de saa beskæftiges i de 4 Aar fra 14 til 18-Aars Alderen? De bør da efter Fleres og ogsaa efter min Mening beskæftiges ved legemlig Virksomhed. I en Del af Tiden bør de f. Ex. beskæftiges i en Haandværkerskole eller ved overhovedet at øve deres Legemer saaledes, at det kan holde sig frisk under deres aandelige Syssler. Det gælder jo ikke om, at de, naar de ere 18 Aar gamle, have lært et større eller mindre Pensum, men hvad det gælder om er, at de have faaet en saadan Uddannelse, at de, naar de gaa ud i Livet, kunne tage fat med et sundt Legeme. Men er dette Tilfældet, saa behøves der hverken saamegen Overlærere eller Adjunkter, videnskabelig dannede Mænd; dem behøve vi forholdsvis færre af ved enhver Skole, og kunne da tage Haandværkere, Tegneere, Malere og deslige istedetfor. Og der knytter jeg da den Betragtning sammen med dette Lovforslag, at vi ved en Omordning af Undervisningen istedetfor 80 Adjunkter tog 50 Adjunkter, men tog Tredivs til at uddanne de unge Mennesker i forskellige legemlige Syssler, som de fra det 14de til det 18de Aar kunde have Nytte af ved Siden af deres Skolegang. Tag $\frac{2}{3}$ af Undervisningstiden til aandelig Gjerning og tag $\frac{1}{3}$ deraf til legemlig Gjerning, og der vil da efter min Mening fra de lærde Skoler udgaa 18-Aars Unglinge, der ere langt friskere aandelig og legemlig udviklede end nu og langt dygtigere til Selv-